

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2026 m. sausio 16 d., Nr. 26-004SM

DĖL SIŪLYMO APRIBOTI NEALKOHOLINIŲ GĖRIMŲ PREKYBĄ

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), susipažinusi su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos maisto įstatymo Nr. XII-1608 61 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-893(2) (toliau – Įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 78 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-894(2)“ projektu Nr. 26-121 (toliau – Nutarimo projektas), pritaria Nutarimo projekte įtvirtintai nuostatai, kad vaikų sveikatos stiprinimo ir alkoholio vartojimo tolerancijos mažinimo tikslai turi būti įgyvendinami parenkant duomenimis pagrįstas ir proporcingas priemones.

Kartu LVK pažymi, kad Įstatymo projekte siūloma priemonė šių reikalavimų neatitinka ir nėra susieta su siekiamu tikslu, todėl LVK nepitaria Įstatymo projektui ir žemiau teikia argumentus, kurie turėtų būti įvertinti toliau svarstant šį klausimą.

Įstatymo projektas nėra grindžiamas duomenimis

Nealkoholiniai gėrimai savo sudėtimi prilygsta įprastiems gaiviesiems gėrimams. Juose esantis alkoholio likutis yra tapatus natūraliai fermentuotiems maisto produktams – girai, kombučiai, kefyrui ar rūgpieniui – ir pagal maisto saugos standartus neturi poveikio žmogaus organizmui. Šie gėrimai nėra laikomi alkoholiniais gėrimais ar kitaip visuomenės sveikatai žalingais produktais nei pagal Lietuvos teisę, nei pagal Europos Sąjungos teisę, nei pagal visuomenės sveikatos kriterijus.

Pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiamos prielaidos apie „nepastebimą pratinimą prie alkoholio“ nėra pagrįstos duomenimis ir nėra vertinamos alternatyvios aplinkybės, jog nealkoholinių gėrimų vartojimas gali atlikti priešingą vaidmenį – nealkoholinių gėrimų vartojimas gali formuoti alternatyvius, su svaiginimusi nesusijusius vartojimo įpročius bei sudaryti galimybę rinktis įvairius gėrimus be alkoholio.

Duomenų trūkumo problemą išvadoje akcentuoja ir Teisės departamentas, kurioje teigiama, jog Įstatymo projektas nėra suderintas su Europos Sąjungos maisto teisės reikalavimais, pagal kurį maisto produktų reguliavimas turi būti grindžiamas rizikos analize, moksline informacija ir proporcingumu, o, kaip ir minima aukščiau, tokia informacija aiškinamajame rašte nėra pateikta. Tad, siūlomas draudimas neatitinka esminių Europos Sąjungos teisėkūros principų, o tai savo išvadoje pažymėjo ir Teisės departamentas.

Siūlomu reguliavimu gali būti pasiektas priešingas rezultatas

Nealkoholinis alus ir kiti panašūs gėrimai paprastai vartojami brandžių vartotojų, kurie renkasi šiuos gėrimus be alkoholio, siekdami atsisakyti ar sumažinti alkoholio vartojimą. Dėl šios priežasties nealkoholiniai gėrimai yra laikomi viena iš pagrindinių alternatyvų, padedančių mažinti alkoholio vartojimą. Šioje vietoje svarbu paminėti, jog Alkoholio kontrolės įstatyme yra įtvirtintas Valstybės alkoholio kontrolės politikos principas, kuriuo siekiama skatinti nealkoholinių gėrimų gamybą ir prekybą – todėl Įstatymo projektu siūlomas reguliavimas prieštarauja Valstybės alkoholio kontrolės politikos principui. Įvedus draudimą ir amžiaus tikrinimo pareigą, šių produktų prieinamumas būtų nepagrįstai

ribojamas, o pats amžiaus tikrinimas sudarytų klaidingą įspūdį, kad nealkoholiniai gėrimai prilygsta alkoholiui ar kelia sveikatos riziką. Tokia tvarka apsunkintų šių gėrimų įsigijimą visiems vartotojams ir mažintų jų patrauklumą, nepaisant valstybės politikos krypties skatinti nealkoholinių gėrimų prieinamumą.

Dėl Nutarimo projekto ambivalentiškumo

LVK atkreipia dėmesį, kad Nutarimo projekto turinys sukelia klausimų dėl tikslios siūlomos Vyriausybės pozicijos. Pirmą, yra teigiama, kad Vyriausybė pritaria Įstatymo projekto tikslui, ir toliau yra dėstoma, kad Įstatymo projekto iškeltas tikslas prisidėtų prie vaikų sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos kultūros formavimo ir alkoholio vartojimo tolerancijos mažinimo. Pastebima, kad Įstatymo projekto *tikslas* savaime negali prisidėti prie Nacionalinėje darbotvarkėje įtvirtintų tikslų įgyvendinimo. Dėl to lieka neaišku, ar siūloma Vyriausybei pritarti Įstatymo projekto turiniui, ar vis tik ne.

Antra, tekste Seimui siūloma "tobulinti teisinį reguliavimą, kad pasirinktos priemonės būtų tinkamai pagrįstos ir proporcingos siekiamam tikslui". Jeigu vis tik siūlomo teksto tikslas yra pritarti Įstatymo projektui, Vyriausybė turėtų pateikti aiškią nuomonę, kaip siūlo priemonę sureguliuoti, kad ji būtų "tinkamai pagrįsta" ir "proporcinga".

Apibendrinant, LVK nepitaria Įstatymo projektui, siūlo Vyriausybei taip pat aiškiai nurodyti, kad nepitaria siūlomam reguliavimui, ir siūlo Nutarimo projektą pildyti aukščiau nurodytais argumentais.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė